

Aanvullende onderzoeken naar diverse soortgroepen binnen het Stationskwartier te Zwijndrecht

- concept -

September 2021
P20-130 (3) /W2000
Auteur: C. Huibers

Natuur-Wetenschappelijk Centrum
078-6213921
info@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

**Aanvullende onderzoeken
naar diverse soortgroepen
binnen het Stationskwartier
te Zwijndrecht**

concept

Aanvullende onderzoeken naar diverse soortgroepen binnen het Stationskwartier te Zwijndrecht

Opdrachtgever: Ingenieursbureau Drechtsteden

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Hans Bruning, Annemijn de Groot, Danny van den Heuvel, Noortje Hermans, Alexandra Haan, Christine Huibers, Merel Jansen, Goe-dele Kreté, Femke Kuiphof, Jelle Lips, Robin van der Made, Naomi van Pelt, Sara Poppelaars, Victor van Os

Samenstelling: Christine Huibers – van de Velde

Foto's: NWC

Aanvullende onderzoeken naar diverse soortgroepen binnen het Stationskwartier te Zwijndrecht. [Samenst.: Huibers, C.] [Foto's: NWC] Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Wet natuurbescherming, vleermuizen, vogels vaste verblijfplaats, grondgebonden zoogdieren, Stationskwartier, Zwijndrecht

W2000/P20-130 (3)

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, september 2021

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	7
2	Gebiedsbeschrijving	9
3	Wettelijk kader	11
4	Methode	17
5	Resultaten	21
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	29

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Beschermde soorten Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de conclusies uit voorliggend rapport weer. Voor de volledigheid en om een verkeerde interpretatie te voorkomen, dient ook hoofdstuk 6 (effecten, verplichtingen en aanbevelingen) gelezen te worden.

Soortgroep	Effecten beschermde soorten	Verplichtingen
Vleermuizen	Mogelijke aantasting en/of vernietigen essentieel foerageergebied en vlieg-route.	Wanneer de groenstructuren niet behouden kunnen blijven dient er een ontheffing aangevraagd te worden en zullen mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.
Vogels vaste verblijfplaats - VVV - Huismus	Geen. Mogelijke aantasting en/of vernietiging van een nestplaats en/of functionele leefomgeving.	Zorgplicht. Wanneer deze nestplaats en/of de functionele leefomgeving verdwijnt dient er een ontheffing aangevraagd te worden en zullen mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.
Grondgebonden zoogdieren - Steenmarter	Mogelijke verstoring van de functionele leefomgeving van de Steenmarter.	Wanneer de groenstructuren niet behouden kunnen blijven dient er een ontheffing aangevraagd te worden en zullen mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.
Aquatische fauna	Geen.	Zorgplicht.
Overige soorten	Mogelijke verstoring of vernieling broedsels.	De werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen.

1. Inleiding

Voor de uitwerking van het Stationskwartier in de gemeente Zwijndrecht is informatie over de aanwezige natuurwaarden van belang. Er zal een deel van de woningen gesloopt, delen van de beplanting gerooid en bomen gekapt worden. Ook wordt er water gedempt en worden nieuwe watergangen gegraven. Hierdoor waren aanvullend onderzoeken voor diverse soortgroepen nodig om de functie die het plangebied heeft voor deze soorten te onderzoeken.

Ingenieursbureau Drechtsteden heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) opdracht gegeven voor het uitvoeren van een bovengenoemd aanvullend onderzoek en voor advisering omtrent de relevante natuurwetgeving.

2. Gebiedsbeschrijving en voorgenomen plannen

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich in het westen van Zwijndrecht (provincie Zuid-Holland). Het plangebied bestaat uit een groot aantal woningen, vegetatie en bomen, watergangen en een deel van het spoor en de A16 (figuur 1).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (roze omlijnd).

Voorgenomen plannen

De werkzaamheden betreffen het slopen van een deel van de bebouwing binnen het plangebied, het kappen van bomen en het rooien van delen van de beplanting. Hierna zullen er nieuwe woningen gerealiseerd worden.

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2017 wettelijk vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden.

Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

De provincies zijn sinds 1 januari 2017 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en dus ook voor ontheffingsaanvragen.

Om een ontheffingsaanvraag in behandeling te nemen, dient het onderzoek aan goedgekeurde voorwaarden (o.a. ten aanzien van methode, intensiteit, periode, tijd tussen onderzoeksmomenten) te voldoen. Slechts als het onderzoek volgens deze voorwaarden uitgevoerd is, kan volgens de wetgever een goed onderbouwde uitspraak gedaan worden over;

- de aanwezigheid van beschermde soorten;
- de functie van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor deze beschermde soorten;
- het belang van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor aanwezige beschermde soorten;
- de effecten van plannen op deze soorten;
- de keuze voor te nemen (mitigerende- en/of compenserende) maatregelen.

De voorwaarden waaraan onderzoek moet voldoen, staan beschreven in de kennisdocumenten die in opdracht van de wetgever door BIJ12 opgesteld zijn en de inventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Onderzoeken die niet volgens deze voorwaarden uitgevoerd zijn, kunnen volgens het bevoegd gezag geen basis en onderbouwing vormen van ontheffingsaanvragen en aanvragen zullen om die reden afgewezen worden.

Het NWC is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens bovengenoemde kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen.

Soortbescherming

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Wnb een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 belangrijk zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen (tekstvak 1 op de volgende pagina).

De verbodsbepalingen uit de artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Wnb kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van

industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestemmingsplannen zijn de bepalingen uit de Wnb van belang. In het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Wnb plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- Een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5) en “overige soorten” (artikel 3.10) die alleen op nationaal niveau beschermd worden. Provincies mogen afwijken van de lijst met “overige soorten” door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 1.

Soorten Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wanneer één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.1 en/of artikel 3.5 Wnb overtreden worden door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- Zij is nodig:
 - In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
 - In het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
 - In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang b “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen

goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hen een “positieve afwijzing” afgegeven.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet Natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
 - a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
 - c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wnb zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en

diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel te beperken.

Overige soorten

Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 mits een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een dergelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wnb.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

Gebiedsbescherming

Bescherming van natuurgebieden en hun bijzondere natuurwaarden vindt onder de Wet natuurbescherming plaats via Europese Natura 2000 -gebieden. De Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van specifieke natuurwaarden in gebieden die in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn aangewezen en/of aangemeld zijn als speciale beschermingszone (Natura 2000-gebieden). Voor deze beschermde gebieden zijn aanwijzingsbesluiten opgesteld waarin beschreven staat voor welke (natuurlijke) habitats en dier- en plantensoorten het gebied aangewezen is. Voor deze kwalificerende waarden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld.

Projecten, plannen en andere handelingen die nadelige effecten hebben op één of meerdere instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, zijn vergunningplichtig of moeten de goedkeuring, een “bestuurlijk oordeel”, van het bevoegd gezag hebben (in veel gevallen zijn dit Gedeputeerde Staten en in andere gevallen is dit de minister van Economische Zaken). Zij oordelen dan dat een vergunning niet nodig is. Of deze goedkeuring wordt gegeven, is afhankelijk van de uitkomst van de zogenaamde habitattoets. Uit de habitattoets kunnen drie mogelijkheden volgen:

- Er is zeker geen nadelig effect. In dit geval is er geen vergunning nodig in het kader van de Wet natuurbescherming;
- Er is sprake van een nadelig effect in de vorm van verstoring, maar dit is niet significant en er is geen sprake van verslechtering van aangewezen habitats. Hieruit volgt

dat een vergunningaanvraag niet aan de orde is. Wel is een bestuurlijk oordeel van het bevoegd gezag nodig;

- Er is sprake van een mogelijk significant nadelig effect in de vorm van verstoring en/of er is sprake van verslechtering van aangewezen habitats. In dit geval dient een passende beoordeling opgesteld te worden en is een vergunning nodig.

Een 'passende beoordeling' is een rapport waarin (de zo exact mogelijke omvang van) de effecten, afzonderlijk of in combinatie met andere activiteiten, van een plan, project of handeling op een Natura 2000-gebied beschreven staan. Deze nadelige effecten worden in relatie tot de instandhoudingsdoelen bepaald.

Indien uit de passende beoordeling volgt dat er significant nadelige gevolgen op zullen treden, moeten de plannen getoetst worden aan de zogenaamde ADC-criteria;

1. Zijn er Alternatieven?
2. Is er sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang?
3. Zijn er Compenserende maatregelen voorzien?

Wanneer er een alternatief bestaat voor de voorgenomen plannen dat niet tot significant nadelige effecten op instandhoudingsdoelstellingen leidt, moet dit alternatief gekozen worden. De ecologische belangen hebben in dit geval voorrang op economische belangen.

Wanneer er geen alternatieven voorhanden zijn, er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang en/of er voldoende compenserende maatregelen getroffen worden, kan vergunning voor de voorgenomen plannen verleend worden.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De bescherming van het natuurnetwerk is opgenomen in de Verordening Ruimte van de desbetreffende provincie en valt hiermee buiten de Wet Natuurbescherming.

Natuurwaarden van het NNN worden afgemeten aan doelsoorten. Het is belangrijk dat verlies van en winst aan belangrijke natuurwaarden hieraan worden afgemeten. Ruimtelijke ingrepen moeten vooraf worden getoetst op hun effect op het areaal, de samenhang en de kwaliteit van het NNN. Ingrepen die geen significant negatief effect op wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN hebben, kunnen in principe doorgang vinden. Als echter het tegenovergestelde geldt, hangt doorgang van de plannen onder meer af van het belang van de plannen en van de mogelijkheden voor mitigatie en compensatie. Hierbij geldt het 'Nee, tenzij-regime'. Per saldo dient de kwaliteit en/of kwantiteit van het NNN te verbeteren. Waar Natura 2000 -gebieden met het NNN overlappen, blijft ook het NNN-regime gelden.

4. Methode

Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken het landschap gedurende het jaar op verschillende manieren; door het jaar heen maken ze gebruik van kraamplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijven, winterverblijfplaatsen en jachtgebied. Daarnaast gebruiken ze landschapselementen, zoals bomenrijen en watergangen als vliegroute. Om de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied vast te stellen is gebruik gemaakt van het vleermuisprotocol (2021) dat dit onderzoek beschrijft. Het vleermuisprotocol stelt dat tenminste twee inventarisatiemomenten, verspreid over de periode half april - begin oktober, nodig zijn om de verschillende functies die het plangebied mogelijk voor vleermuizen vervult zo goed mogelijk te inventariseren (bijlage 2).

Het vleermuisonderzoek in het plangebied Stationskwartier is geheel volgens het vleermuisprotocol 2021 uitgevoerd. In totaal hebben er twee inventarisaties plaatsgevonden. Door het uitvoeren van deze inventarisaties zijn alle soorten, die kunnen voorkomen in het gebied, waargenomen en is de functie van het gebied vastgesteld. Tijdens de inventarisaties is vooral gelet foeragerende en passerende vleermuizen.

De inventarisaties zijn uitgevoerd op 30 september 2020 en op 12 juli 2021. De weersomstandigheden (gemiddelde temperatuur, neerslag en gemiddelde windsnelheid) op deze dagen, de start- en eindtijden van de vleermuisinventarisaties en de tijd van zonsondergang (ZO), worden vermeld in tabel 1. De gegevens over de weersomstandigheden zijn ter plaatse gemeten of ingeschat door de waarnemers.

Tabel 1: Weersomstandigheden, start- en eindtijd en tijd van zonsondergang.

Datum	Temp. (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Start	Eind	ZO	Aantal waarnemers
30-09-2020	16	2	2/8	Droog	19:15	22:15	19:18	4
12-07-2021	19	1	2/8	Droog	21:50	00:25	21:56	4

Iedere inventarisatie is door meerdere waarnemers uitgevoerd in verband met de grootte van het plangebied. Deze personen waren zo verspreid over het plangebied dat binnen het hele plangebied gelet kon worden op (essentiële) vliegroutes en/of foerageergebied.

Tijdens de twee veldbezoeken is gebruikgemaakt van heterodyne batdetectors (type Pettersson D-240X, Anabat Scout en D-1000X). Met behulp van deze batdetectors zijn de waargenomen vleermuissoorten op naam gebracht en is voldaan aan het vleermuisprotocol van 2021.

Grondgebonden zoogdieren

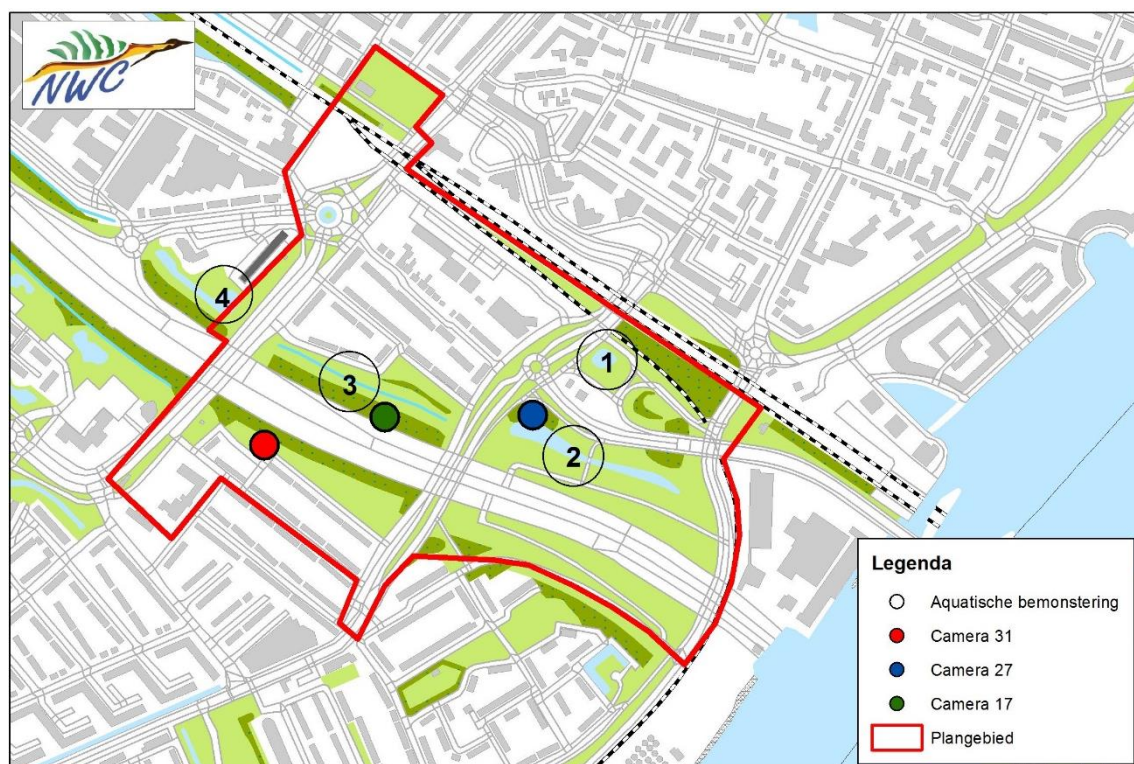
Het onderzoek naar grondgebonden zoogdieren is uitgevoerd met behulp van wildcamera's. Dit zijn infrarood camera's die beginnen met opnemen zodra ze beweging en/of een warmtebron detecteren. Op deze manier kunnen dieren op een minder arbeidsintensieve manier en zonder stress in hun natuurlijke habitat bestudeerd worden.

De camera's zijn op drie verschillende locaties in het onderzoeksgebied ingezet en hebben beelden gemaakt over de periode van 17 september tot en met 16 november 2020 (tabel 2). Tijdens het verwisselen van de SD kaartjes is ook gezocht naar sporen van de genoemde soorten.

De beelden die de camera's in het veld hebben gemaakt zijn op de computer bekeken waarbij alle door de camera's vastgelegde diersoorten genoteerd zijn. Ook zijn notities gemaakt over het gedrag dat de dieren vertoonden.

Tabel 2: Data waarop de cameravallen geplaatst, gecontroleerd en weggehaald zijn.

Datum	Activiteit
17-09-2020	Plaatsen van 3 wildcamera's
12-10-2020	Wildcamera's controleren
05-11-2020	Wildcamera's controleren
16-11-2020	Wildcamera's controleren en weghalen

Figuur 2: Overzicht van de locaties van de wildcamera's en de monsterpunten van de aquatische bemonstering.

Vogels vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving (bijlage 3). Voorbeelden van deze soorten zijn de Buizerd (*Buteo buteo*), de Huismus (*Passer domesticus*) en de Gierzwaluw (*Apus apus*). Tijdens een veldbezoek op 16 november 2020 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats en is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze vogels met zich meebrengen (zoals verstoring door geluid). Er is ondermeer gelet op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, etc), nesten (o.a. oude kraaiennesten) en waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht/ territoriumindicerend gedrag).

Buizerd/Sperwer

Aanvullend op het inventariseren van de nesten zijn de nesten van kraaiachtigen in de periode 1 maart tot en met 15 mei geobserveerd om te onderzoeken of deze nesten in gebruik zijn door een vogel met vaste verblijfplaats. De inventarisaties zijn uitgevoerd op 3 en 17 maart en 7 april. De weersomstandigheden (gemiddelde temperatuur, bewolking en gemiddelde windsnelheid) op deze dagen, de start- en eindtijden van de inventarisaties en de tijd van zonsopkomst (ZO), worden vermeld in onderstaande tabel.

Tabel 3: Weersomstandigheden, start- en eindtijd voor inventarisatie van vogels met een vaste verblijfplaats.

Datum	Temp. (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag
03-03-2021	14	1	1/8	Droog
17-03-2021	9	3	5/8	Droog
07-04-2021	7	5	8/8	Droog

Huisemus

Er is door middel van twee inventarisaties gekeken of de Huismus (*Passer domesticus*) het plangebied gebruikt en welke functies het gebied heeft voor deze soort. Hiervoor zijn er twee inventarisatiemomenten geweest op 7 april en 6 mei 2021. De weersomstandigheden (gemiddelde temperatuur, bewolking en gemiddelde windsnelheid) op deze dagen, de start- en eindtijden van de inventarisaties en de tijd van zonsopkomst (ZO), worden vermeld in onderstaande tabel.

Tabel 4: Weersomstandigheden, start- en eindtijd voor inventarisatie van de Huismus.

Datum	Temp. (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag
07-04-2021	7	5	8/8	Droog
06-05-2021	11	2	7/8	Droog

De gegevens over de weersomstandigheden zijn ter plaatse gemeten of ingeschat door de waarnemers.

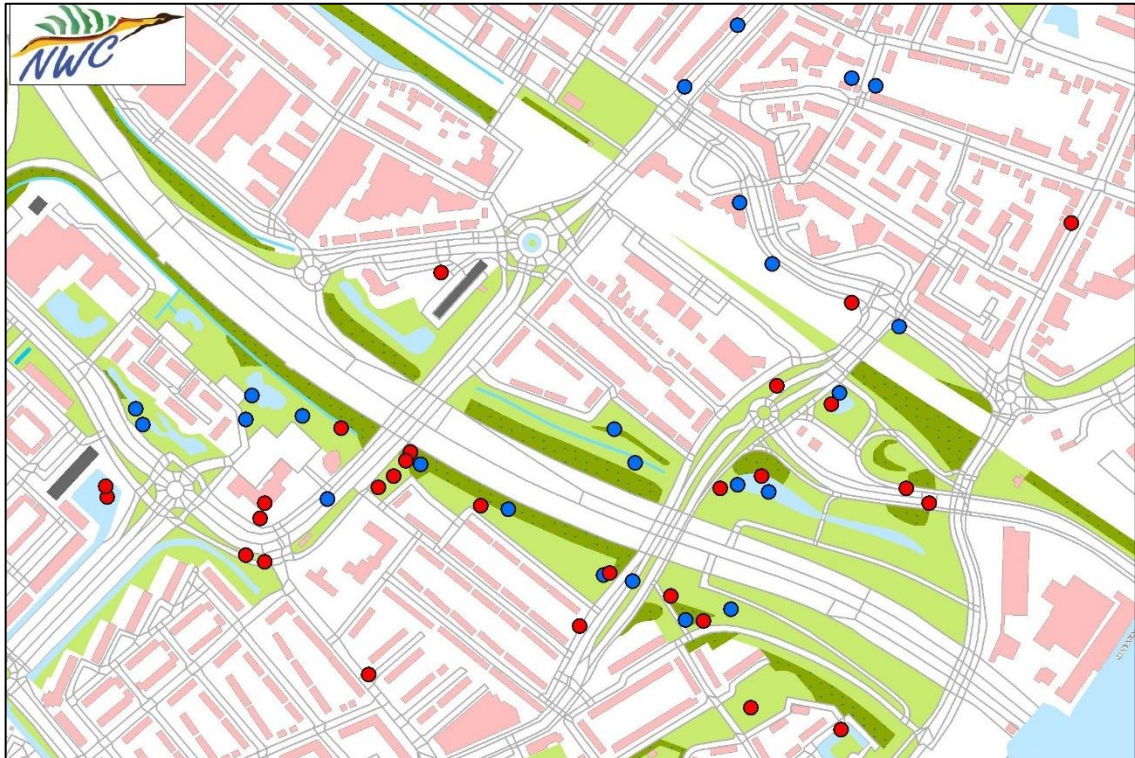
Aquatiscche fauna

Tijdens een veldbezoek is er middels een bemonstering met steeknetten gekeken naar de verschillende soorten beschermde aquatische fauna die in het plangebied voor kunnen komen. Hierna is beoordeeld welke gevolgen de plannen hebben op de beschermde aquatische fauna die in het plangebied voorkomen. De bemonsteringslocaties zijn weer gegeven in figuur 2.

5. Resultaten

Vleermuizen

In totaal is er één vleermuissoort waargenomen; de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Tijdens iedere telling zijn meerdere gewone dwergvleermuizen jagend en passerend waargenomen langs de diverse groenstroken binnen het plangebied (figuur 3).

Figuur 3: Waarnemingen van vleermuizen in het plangebied van de eerste (rood) en de tweede (blauw) inventarisatie.

Tijdens de eerste inventarisatie op 30 september 2020 zijn gewone dwergvleermuizen waargenomen die sociale geluiden uitstootten terwijl ze passeerden en/of foerageerden ter hoogte van de Dolfijnlocatie, de Javalaan en de Bilderdijkstraat. Sociale geluiden worden gebruikt als communicatiemiddel tussen individuen onderling om informatie uit te wisselen. Werfroep wordt onder andere uitgestoten door mannelijke vleermuizen om vrouwtjes naar hun paarverblijf te lokken en om hun territorium af te bakenen. Indien deze geluiden vanaf een vaste plaats of territorium worden uitgestoten, duidt dit op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats. Tijdens de inventarisaties werden sociale geluiden slechts kort en al vliegend uitgestoten, wat duidt op communicatie tussen individuen onderling. Er is in het gebied en de directe omgeving geen werfroep waargenomen waarmee er vanuit gegaan kan worden dat er zich in het gebied en de nabije omgeving geen paarterritorium bevindt.

De gewone dwergvleermuizen zijn met name langs de groenstructuren aan beide zijden van de A16 waargenomen en minder langs de bomenrijen die vanaf de A16 de wijken inlopen. Deze groenstructuren betreffen essentieel foerageergebied en ook een essentiële vliegroute voor vleermuizen. De vegetatie vormt een gebied waar de dieren weinig hinder hebben van kunstmatige verlichting binnen de bebouwde kom van Zwijndrecht. Daarnaast is dit ook een structuurrijke en donkere verbinding van de Ambachtse Zoom en de Hoge Devel naar de Oude Maas via waar de vleermuizen ook de Biesbosch kunnen bereiken.

Vogels met een vaste verblijfplaats

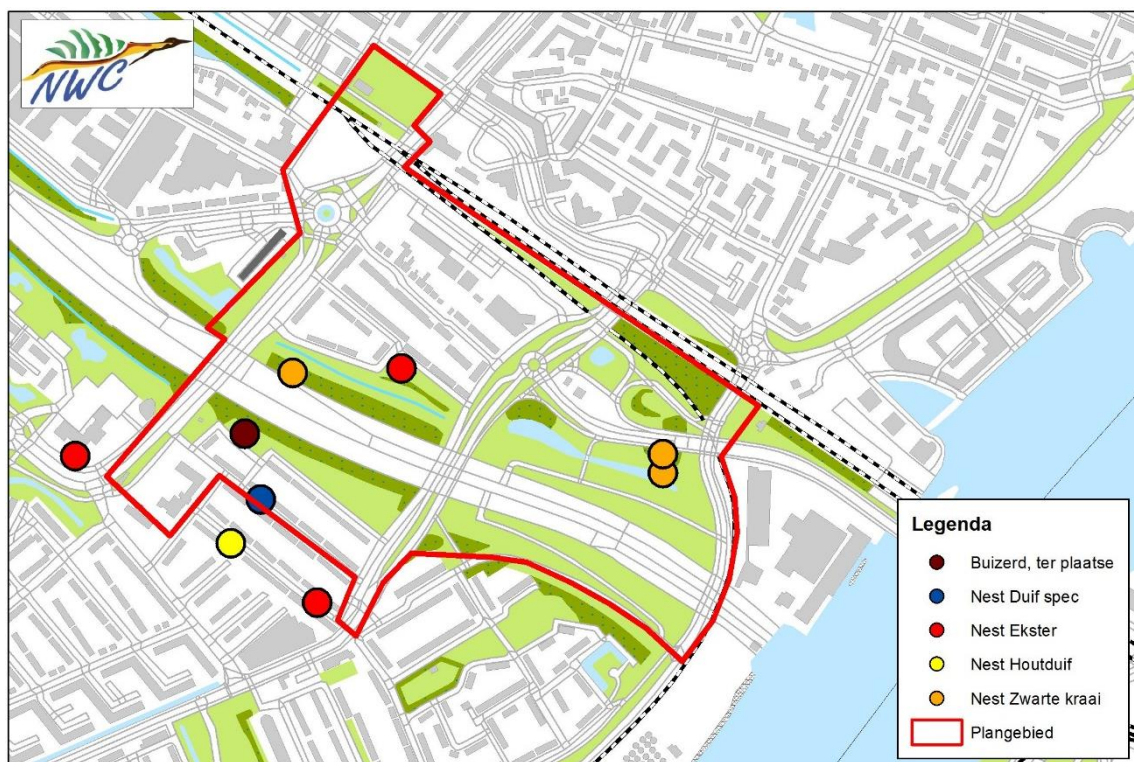
Buizerd/Sperwer

Tijdens het veldbezoek op 16 november 2020 zijn de aanwezige nesten binnen het plangebied in kaart gebracht (figuur 4). Er zijn hierbij drie nesten van de Zwarte kraai aangetroffen. Op het moment van de inventarisatie is er geen activiteit bij deze nesten waargenomen. Mogelijk zijn deze nesten in gebruik door een vogel met een vaste verblijfplaats zoals een Buizerd of een Sperwer. Daarnaast is er tijdens de plaatsen van de wildcamera's op 17 september 2020 een Buizerd waargenomen binnen het plangebied en is er ook een individu gezien op camera 27.

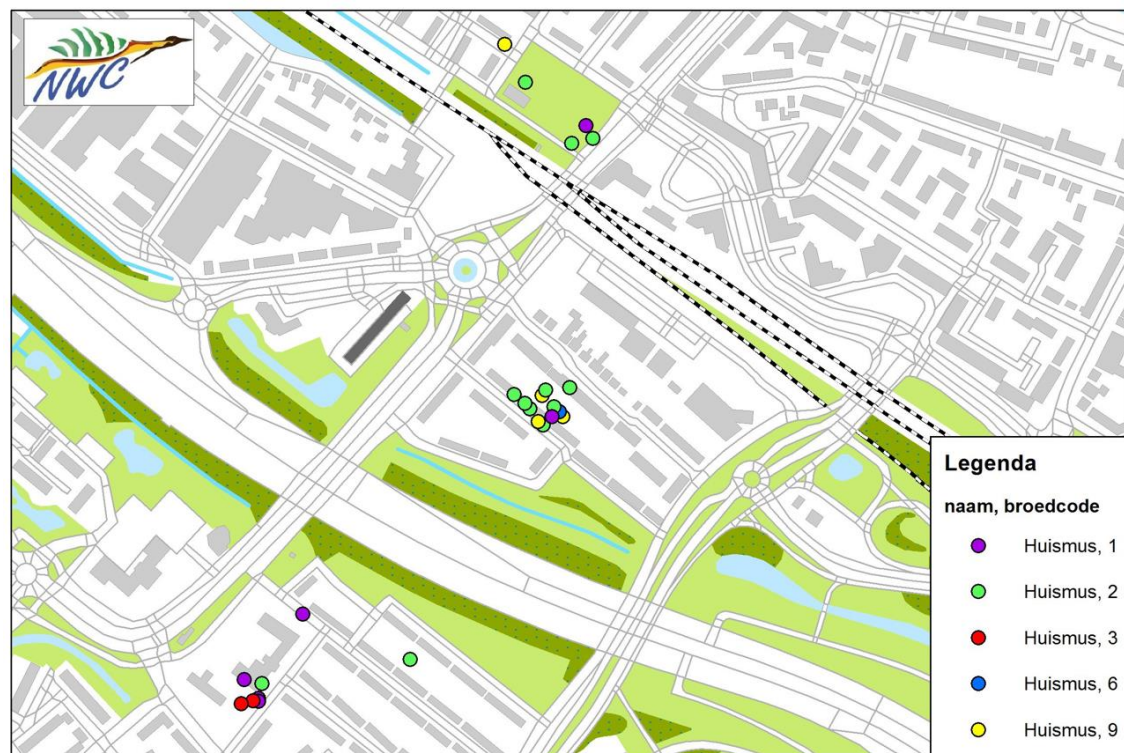
Tijdens de inventarisaties in het voorjaar is er bij twee nesten geen enkele activiteit waargenomen en één nest was tijdens één van de inventarisaties in gebruik door een Ekster. Wel is er een overvliegend en rustend individu van de Buizerd tijdens de inventarisaties waargenomen in de nabijheid van de nesten.

Huismus

Tijdens de twee inventarisaties zijn verschillende individuen van de Huismus (*Passer domesticus*) in het plangebied waargenomen (figuur 5). Tijdens de inventarisatie voor het gehele Stationskwartier zijn ook de deelgebieden Dolfijnlocatie en Stadstuinen meegenomen. Figuur 5 geeft de waargenomen individuen van de Huismus weer met de verschillende broedcodes: broedcode 1 – volwassen individu in mogelijk broedbiotoop, broedcode 2 – zingend of baltsend individu in geschikt broedbiotoop, broedcode 3 – paar in geschikt broedbiotoop, broedcode 6 – bezoek van een vogel aan een waarschijnlijke nestplaats, broedcode 9 – transport van nestmateriaal/nestbouw/uthakken of graven nestholte. Broedcode 6 en 9 geven aanwijzingen voor een nestplaats in de omgeving. De waarnemingen binnen de deelgebieden Dolfijnlocatie en Stadstuinen zullen in de rapportages van deze deelgebieden uitgewerkt worden. Buiten deze deelgebieden zijn er twee individuen waargenomen nabij een mogelijke verblijfplaats aan de Jan Camperstraat.

Figuur 4: Locaties van de aangetroffen nesten in het plangebied.

Figuur 5: Overzicht van de Huismuswaarnemingen binnen het plangebied.

Figuur 6: Overzicht van de mogelijke Huismusverblijfplaats.

Grondgebonden zoogdieren

De wildcamera's hebben verschillende (zoogdier)soorten vastgelegd. Welke soorten dit zijn en door welke van de drie camera's (figuur 2) ze gefilmd zijn, is te zien in tabel 5. Er één keer een Bunzing waargenomen en er zijn op twee camera's meerdere opnames gemaakt van de Steenmarter. Daarnaast zijn er tijdens de vleermuisinventarisaties meerdere individuen van de Egel waargenomen.

Tabel 5: Waarnemingen m.b.v. wildcamera's met soort.

Camera	Diersoort
Camera 17	Egel
	Kat
	Koolmees
	Roodborst
	Steenmarter (1 maal)
	Zanglijster
Camera 27	Boomkruiper
	Bosmuis
	Buizerd (3 maal)
	Gaai
	Grote bonte specht
	Houtsnip
	Kat
	Koolmees
	Merel

Camera 31	Roodborst
	Zanglijster
	Bosmuis
	Bunzing
	Egel
	Gaai
	Gewone bosspitsmuis
	Huisspitsmuis
	Kat
	Koolmees
	Koperwiek
	Merel
	Pimpelmees
	Roodborst
	Rosse woelmuis
	Steenmarter (1 maal)
	Winterkoning
	Zanglijster

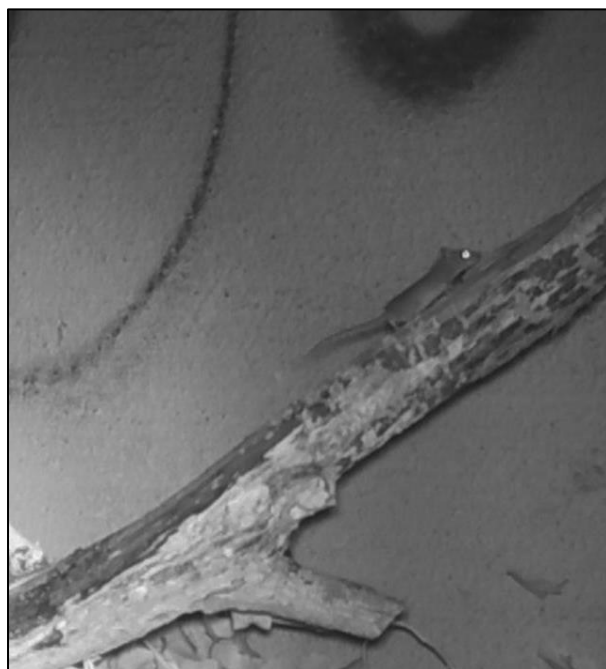

Foto 1-3: Waarnemingen met de wildcamera's: Egel, Zanglijster en Bosmuis.

Foto 4 en 5: Waarnemingen met de wildcamera's: Buizerd en Gaai.

Foto 6 en 7: Waarnemingen met de wildcamera's: Steenmarter.

Aquatische fauna

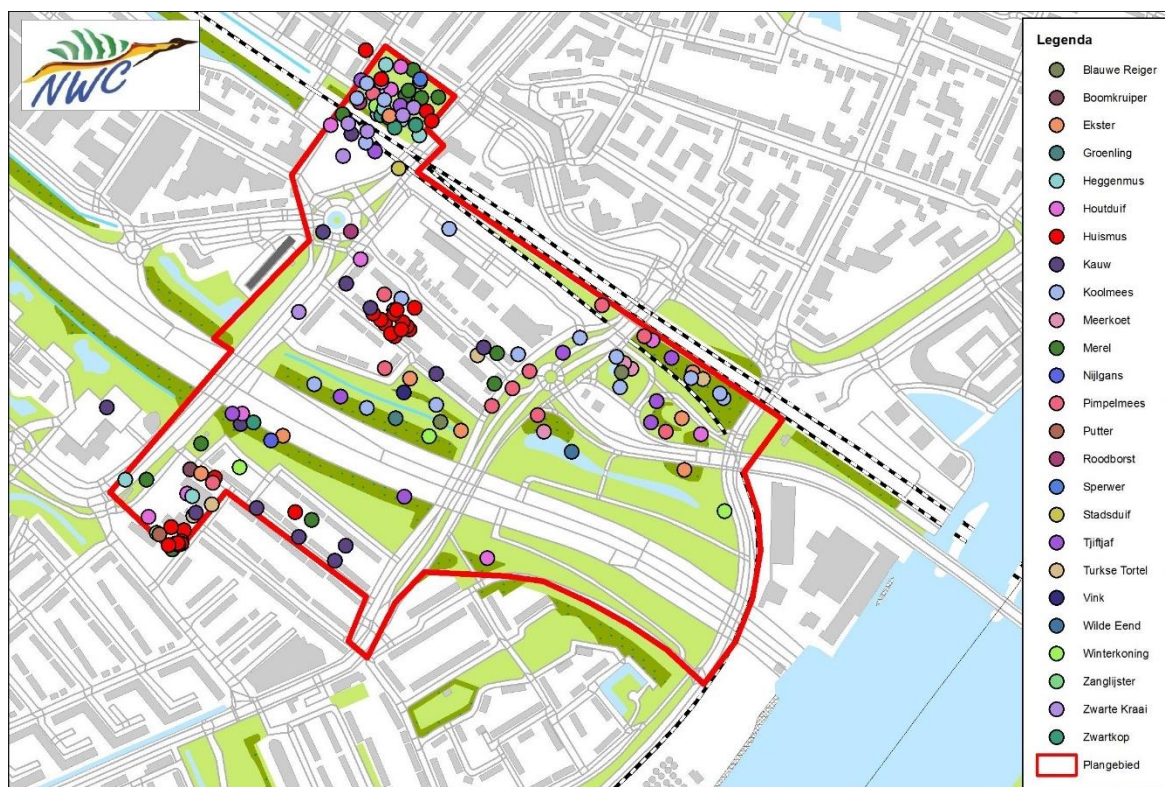
De watergangen binnen het plangebied Stationskwartier zijn op vier locaties bemonsterd (figuur 2). De resultaten van de bemonstering zijn weergegeven in tabel 7. Op de diverse monsterlocaties is slechts één vissoort aangetroffen en meerdere soorten amfibieën en aquatische fauna. Er zijn geen (strikt) beschermde vissoorten en/of aquatische fauna aangetroffen die beschermd worden door de Wet natuurbescherming.

Tabel 6: Waarnemingen bemonstering aquatische fauna.

Soort	Aantal
Locatie 1 103.709-425.262	
Tiendornige stekelbaars	34
Locatie 2 103.619-425.168	
Tiendornige stekelbaars	32
Gewone schijfhoren	5
Gehielde schijfhoren	6
Witte schijfhoren	1
Veerpluimdrager	1
Gewone pad	5
Locatie 3 103.436-425.256	
Tiendornige stekelbaars	79
Bruine kikker	1
Gewone pad	1
Locatie 4 103.240-425.344	
Tiendornige stekelbaars	15
Gewone schijfhoren	8
Draaikolkschijfhoren	1
Ovale poelslak	5
Veerpluimdrager	1

Overige soorten

Tijdens de Huismusinventarisaties zijn ook andere vogelsoorten waargenomen (figuur 6).

Figuur 7: Overige waarnemingen tijdens de huismusinventarisaties.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

Uit het onderzoek blijkt dat het plangebied door vleermuizen gebruikt wordt om te foerageren en als vliegroute. De aantallen vleermuizen die waargenomen zijn langs de bomenrijen langs de woningen zijn laag maar des te groter waren de aantallen bij de groenstructuren aan beide zijden van de A16. Deze groenstructuren worden veelal gebruikt om te foerageren maar ook als verbinding tussen andere foerageergebieden. Wanneer deze groenstructuren aangetast worden zal de essentiële functie als foerageergebied en vliegroute verkleind worden en/of verdwijnen. Hierdoor dient er, wanneer de groenstructuren aangetast worden, een ontheffing aangevraagd te worden en zullen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen worden.

Voor de bomenrijen langs de woningen wordt er geadviseerd om zoveel mogelijk bomen en vegetatie te behouden en de werkzaamheden enkel bij daglicht en bij voorkeur in de winterperiode uit te voeren. Ook is het raadzaam om tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie zo min mogelijk verlichting te gebruiken en om maatregelen te nemen waardoor (licht)verstoring van de dieren zoveel mogelijk voorkomen wordt. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van amberkleurige verlichting en lichtbronnen die naar beneden gericht zijn.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Buizerd/Sperwer

Tijdens de veldbezoeken is er geen activiteit van een Buizerd op de nesten waargenomen en kan worden uitgesloten dat vogels met een vaste verblijfplaats gebruik maken van deze nesten. Hierdoor zijn er vanuit de Wet natuurbescherming geen verdere verplichtingen ten aanzien van Buizerd en Sperwer.

Huismus

De individuen van de Huismus die tijdens de inventarisaties zijn waargenomen bevinden zich met name rond de deelgebieden Dolfijnlocatie en Stadstuinen en langs de Jan Campertstraat. De waarnemingen van de deelgebieden worden in de rapportages van de deelgebieden uitgewerkt. Ter hoogte van de Jan Campertstraat is een waarschijnlijke nestplaats aangetroffen maar behoren de tuinen ook tot de functionele leefomgeving, gezien de waarnemingen. Wanneer het voornemen is om deze bebouwing te slopen en/of de tuinen aan te tasten dient er een ontheffing aangevraagd te worden en zullen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen worden.

Grondgebonden zoogdieren

In totaal zijn er zeven verschillende soorten beschermde grondgebonden zoogdieren in het plangebied waargenomen door middel van de wildcamera's. De Bosmuis, de Bunzing, de Egel, de Gewone bosspitsmuis, de Huisspitsmuis en de Rosse woelmuis worden in de Wet natuurbescherming weliswaar als zogenaamde "overige beschermde soorten" genoemd, maar zij zijn door de Provincie Zuid-Holland vrijgesteld van actuele bescherming, waardoor deze soorten in Zuid-Holland niet vergunningplichtig zijn. Wel moet uiteraard voldaan worden aan de zorgplicht. De Bunzing is door de provincie Zuid-Holland ook vrijgesteld maar wordt binnen de Drechtsteden wel aanvullend beschermd. Voor deze soort dient er gewerkt te worden volgens de Uitwerking Gedragscode Stads-werk. De Steenmarter is echter wel strikt beschermd. Deze soort is meerdere malen in het plangebied waargenomen. Vanwege deze waarnemingen kan geconcludeerd worden dat de groenstroken in het plangebied behoren tot de functionele leefomgeving van deze soort waar schuilmogelijkheden aanwezig zijn en voedsel te vinden is. Vanwege de functie als functionele leefomgeving van de Steenmarter dienen de groenstroken zoveel mogelijk intact gehouden te worden en niet aangetast te worden bij het uitvoeren van de werkzaamheden. Wanneer deze groenstructuren wel aangetast en/of verstoord worden dient er een ontheffing aangevraagd te worden en zullen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen worden. Wanneer deze groenstructuren behouden blijven wordt wel geadviseerd deze structuren af te zetten als bufferzone ten tijde van de werkzaamheden die overdag uitgevoerd worden om de Steenmarter die mogelijk overdag rust in deze structuren niet te verstoren.

De verblijfplaatsen van steenmarters zitten veelal in woningen. Voorafgaand aan de sloop van omliggende woningen dient een quickscan flora en fauna uitgevoerd te worden om na te gaan of er geschikte holten en/of openingen in de woningen aanwezig zijn die de Steenmarter kan gebruiken als verblijfplaats.

Aquatische fauna

De aanwezigheid van strikt beschermde vissoorten en andere aquatische fauna binnen het plangebied kan met voldoende zekerheid uitgesloten worden. Hierdoor zijn er vanuit de Wet natuurbescherming geen verdere verplichtingen ten aanzien van aquatische fauna.

Overige soorten

Voor alle vogelsoorten geldt dat ze beschermd zijn in de broedperiode. Nesten waarop gebroed wordt mogen niet verstoord worden waardoor de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden (soortspecifiek) of na een nadere ecologische controle.

Het wordt aanbevolen om, ook als er geen ontheffing aangevraagd dient te worden, tijdens de werkzaamheden te werken volgens een eerder opgesteld ecologisch werkprotocol en de werkzaamheden te laten begeleiden door een ecologisch deskundige.

Referenties

Huibers, C. 2020. Tussentijdse resultaten. *Aanvullende onderzoeken Stationskwartier te Zwijndrecht*. NWC Advies.

Huibers, C. 2021. Quicksan op de Dolfijnlocatie binnen het Stationskwartier in Zwijndrecht. NWC Advies. W1945 / P20-130 (1).

Huibers, C. 2021. Quicksan locatie Stadstuinen binnen het Stationskwartier in Zwijndrecht. NWC Advies. W1947 / P20-130 (2).

Bijlage 1: Beschermden soorten Wet natuurbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming worden alle in Europa voorkomende en in het wild levende vogels en onderstaande soorten uit overige soortgroepen beschermd:

Amfibieën	Dwergvinvis	Otter	Weekdieren
<u>Habitatrichtlijn</u>	Gewone dolfin	Wilde kat	<u>Overige soorten</u>
Boomkikker	Gewone spitsdolfijn	Wolf	Bataafse stoommossel
Geelbuikvuurpad	Gewone vinvis	<u>Overige soorten</u>	Platte schijfhoren
Heikikker	Griend	Aardmuis	
Kamsalamander	Grijze dolfin	Boommarter	Sporenplanten/mossen
Knoflookpad	Kleine zwaardwalvis	Bosmuis	<u>Habitatrichtlijn</u>
Poelkikker	Narwal	Bunzing	Kleine vlotvaren
Rugstreeppad	Noordse vinvis	Damhart	<u>Overige soorten</u>
Vroedmeesterpad		Das	Blaasvaren
<u>Overige soorten</u>	Vleermuizen	Dwergmuis	Groensteel
Alpenwatersalamander	<u>Habitatrichtlijn</u>	Dwergspitsmuis	Schubvaren
Bruine kikker	Baardvleermuis	Edelhert	
Gewone pad	Brechsteins vleermuis	Eekhoorn	
Kleine watersalamander	Bosvleermuis	Egel	Zaadplanten
Meerkikker	Brandts vleermuis	Eikelmuis	<u>Habitatrichtlijn</u>
Middelste groene kikker	Franjestaart	Gewone Bosspitsmuis	Drijvende waterweegbree
Vinpootsalamander	Gewone dwergvleermuis	Gewone zeehond	Groenknolorchis
Vuursalamander	Gewone grootoorvleermuis	Grote bosmuis	Kruipend moerasscherm
	Grijze grootoorvleermuis	Haas	Liggende raket
Vissen	Grote hoefijzerneus	Hermelijn	Zomerschroeforchis
<u>Habitatrichtlijn</u>	Grote rosse vleermuis	Huisspitsmuis	<u>Overige soorten</u>
Houting	Ingekorven vleermuis	Konijn	Akkerboterbloem
Steur	Kleine dwergvleermuis	Ondergrondse woelmuis	Akkerdoornzaad
<u>Overige soorten</u>	Kleine hoefijzerneus	Ree	Akkerogentroost
Beekdonderpad	Laatvlieger	Rosse woelmuis	Beklierde ogentroost
Beekprik	Meervleermuis	Steenmarter	Berggamander
Elrits	Mopsvleermuis	Tweekleurige bosspitsmuis	Bergnachtorchis
Gestippelde alver	Noordse vleermuis	Veldmuis	Blauw guichelheil
Grote modderkruiper	Rosse vleermuis	Veldspitsmuis	Bokkenorchis
Kwabaal	Ruige dwergvleermuis	Wezel	Bosboterbloem
	Tweekleurige vleermuis	Waterspitsmuis	Bosdravik
	Vale vleermuis	Wezel	Brave hendrik
		Wild zwijn	Brede wolfsmelk
		Woelrat	Breed wollegras
Zeezoogdieren	Landzoogdieren	Kreeftachtige	Bruinrode wespenorchis
<u>Habitatrichtlijn</u>	<u>Habitatrichtlijn</u>	<u>Overige soorten</u>	Dennenorchis
Bruinvis	Bever	Europese rivierkreeft	Dreps
Bultrug	Hamster		Echte gamander
Butskop	Hazelmuis		Franjgentiaan
Dwergpotvis	Lynx		
Gestreepte dolfin	Noordse woelmuis		

Geelgroene Wespenorchis	Vliegenorchis	Haften	Soepschildpad
Geplooid vrouwenmantel	Vroege ereprijs	<u>Habitatrichtlijn</u>	Zandhagedis
Getande veldsla	Wilde averuit	Oeveraas	
Gevlekt zonneroosje	Wilde ridderspoor		<u>Overige soorten</u>
Glad biggenkruid	Wilde weit		Adder
Gladde zegge	Wolfskers	Libellen	Hazelworm
Groene nachtorchis	Zandwolfsmelk	<u>Habitatrichtlijn</u>	Levendbarende hagedis
Groot spiegelklokje	Zinkviooltje	Bronslibel	Ringslang
Grote bosaardbei	Zweedse kornoelje	Gaffellibel	
Grote leeuwenklauw		Gevlekte witsnuitlibel	
Honingorchis		Groene glazenmaker	
Kalkboterbloem	Dagvlinders	Mercurwaterjuffer	
Kalketrip	<u>Habitatrichtlijn</u>	Noordse winterjuffer	
Karthuizeranjer	Apollovlinder	Oostelijke witsnuitlibel	
Karwijselie	Boszandoog	Rivierrombout	
Kleine ereprijs	Donker pimpernelblauwtje	Sierlijke witsnuitlibel	
Kleine schorseneer	Tijmblauwtje		
Kleine wolfsmelk	Zilverstreephooiibeestje	<u>Overige soorten</u>	
Kluwenklokje		Beekrombout	
Knollathyrus	<u>Overige soorten</u>	Bosbeekjuffer	
Knolspirea	Aardbeivlinder	Donkere waterjuffer	
Korensla	Bosparemoervlinder	Gevlekte glanslibel	
Kranskarwij	Bruin dikkopje	Gewone bronslibel	
Kruiptijm	Bruine eikenpage	Hoogveenglanslibel	
Lange zonnedaauw	Duinparemoervlinder	Kempense heidelibel	
Liggende ereprijs	Gentiaanblauwtje	Speerwaterjuffer	
Moerasgamander	Grote paremoervlinder		
Muurbloem	Grote bos		
Naakte lathyrus	Grote weerschijnvlinder	Kevers	
Naaldenkervel	Iepenpage	<u>Habitatrichtlijn</u>	
Pijlscheefkelk	Kleine heivlinder	Brede geelrandwaterroofkever	
Roggelelie	Kleine ijsvogelvlinder	Gestreepte waterroofkever	
Rood peperboompje	Kommavlinder	Juchtleerkever	
Rozenkransje	Sleedoornpage	Vermijoenkever	
Ruw parelzaad	Spiegeldikkopje		
Scherpkruid	Veenbesblauwtje	<u>Overige soorten</u>	
Schubzegge	Veenbesparemoervlinder	Vliegend hert	
Smalle raai	Veenhooibeestje		
Spits havikskruid	Veldparemoervlinder		
Steenbraam	Zilveren maan	Reptielen	
Stijve wolfsmelk		<u>Habitatrichtlijn</u>	
Stofzaad		Dikkopschildpad	
Tengere distel	Nachtvlinders	Gladde slang	
Tengere veldmuur	<u>Habitatrichtlijn</u>	Kemp's zeeschildpad	
Trosgamander	Teunisbloempijlstaart	Lederschildpad	
Veenbloembies		Muurhagedis	

Bijlage 2: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Wet Natuurbescherming. In deze wet is bepaald dat in het geval van een ruimtelijke ingreep ruim van tevoren bekeken moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paar-verblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden moeten blijven of anderszins tijdig op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaapperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.